



Берт Стајн

1 час и 30 минути

Историја на филмот од 1984 до 2004 година



Издавачка куќа Готен
Пролет 25, Скопје
contact@gotenpublishing.com
www.gotenpublishing.com

За издавачот: Билјана Ставрова Алаѓозовска
Уредник: Роберт Алаѓозовски
Лектура: Дејан Василевски
Графичко уредување и дизајн: КАПКА дизајн
Печати: Арт и арт студио Батев, Визбегово, Скопје
Тираж: 250 примероци

На страницата:
<http://gotenpublishing.com/bert2.html>
можете да најдете целосна листа и линкови
за филмовите кои се споменуваат во книгава.

Берт Стајн

1 час и 30 минути

*Инџимна исџорија на филмоџ
од 1984 до 2004 година*

Готен

2016

I

„Бал-Балтазар, Бал-Балтазар...” ечи од телевизорот во трпезаријата една студена сараевска вечер, таа, олимписка 1984 година.

Часој е 19:15 - време за црџан филм.

Лудориите на *Професорџ Балџазар*⁴ завршуваат, случајот е решен со размислување во ѓд, едно „аха“, вклучување на машината, шарени бои и една капка од која излегува решението на проблемот. Доаѓа времето за неминовното. Гасење телевизор, облекување пижаме, миење заби, читање книга и спиење. Но, пред таа вечерна рутина време е за нешто поинакво - за инјекција. Човекот којшто стои на вратата од трпезаријата со грбот кон спалната соба го прашува детето: „Подготвен си?” Човекот е татко ми, и да, тој е доктор.

Јас сум детето. Имам седум години, ангина од која што не можам да голтам, 40 степени целзиусови температура и немам мајка да ми ја симнува температурата.

Ислажав. Имам мајка, но не знам каде е. Имам и маќеа која што пред некој ден ја нареков „мамо“ и се почувствував виновно и чудно. Како да не го кажав тоа јас. Но, го кажав.

4 Profesor Baltazar (1967-1978), хрватска анимирана хумористична серија снимана во Загреб филм, која доживеала многу репризи во подоцнежните години.

Ја напуштаме макеата и старата семејна кука со жолти фасади, големото дрво сред дворот поплочен со камења и шупата од која што мојата сестра си ја „дупнала“ главата занесено свирејќи на мала хармоника.

Ги оставаме големите и дебели бордо теписи кои што мајка ми ги донела од Скопје, избрани и подарени на младенците од дедо ми, директор на претпријатие во Македонија, „непријателот на работниот народ и валканиот капиталист,“ како што би кажал дедо ми, и завесите со иста боја во „црвената соба“, темните скали со мирис на влажно дрво. Го оставаме во заборав и едното од моите први сеќавања во животот на сирената која што ечеше на 4-ти мај 1980 по повод на смртта на Тито, токму на тие скали, кога имав речиси три години. „Почина другарот Тито.“⁵

Промена на местото на живеење за едно дете е промена на еден цел универзум. Но, мојата вселена се има сменето веќе неколку пати. Веќе имам видено дрвја кои универзум значат во дворови од куќи, а од едно такво дрво пред станот каде што живеевме со мајка ми и сестра ми како кирации по разводот на моите родители, сестра ми имаше паднато. Дрвото беше круша.

Нов сѝан. Тука се дедо ми и баба ми. И татко ми. Станот, којшто дедо ми, како и секој чесен и пожртвуван првоборец и ветеран со дванаесет дупки од куршуми по телото од Втората Светска Војна, го има добиено, едвај нè собира, но јас не го забележувам тоа. Тука сме сите. Повторно лажам. Мајка ми и сестра ми ги нема.

Дречливи хеланки, шарени волнени чорапи до колена, розови *Bubble-double* мастики за цвакање кои се

5 „Umro je drug Tito,“ познатата реченица ширум поранешна Југославија, од вестите на РТС на 4. мај 1980 година.

дујат како балон и пукаат врз лицата на девојките. Тоа е едната Југославија, другата сме ние - мали, од студ згрчени, првачиња во сиви капутчиња и темни панталони подуени од тврдите и боцкави хулахопки под нив кои што итаат на училиште и помеѓу нив јас со мојот ранец со беж боја и апликација на полжавче на него, и со задолжителен поглед во асфалтот.

Дедо ми е со мене, а можеби и не е, можеби само го чувствувам неговото присуство до мене и ми се причинува дека го слушам.

„Внимавај каде одиш, не зборувај со никого, оди право во училиште и потоа право назад,“ ми вели со строг глас и јас го слушам, зашто не сакам да ме киднапира. Таа, мајка ми.

Но, мајка ми не е криминалец, таа се бори за правно добиеното дете. Вистината е дека *живеам* со киднаперите, но не го знам тоа. Некој тропа на вратата.

„Брзо скриј се!“ вика дедо ми и со баба ми зборуваат нешто тивко и неразбирливо помеѓу себе. Не ги слушам и не ги гледам повеќе. Околу мене е темница и повремено светнуваат молњи и удари силни како гром од кои што ми се чини дека се тресе целата зграда. Толку силно си ги стегам очите што во темницата гледам ѕвезди, шарени форми, зелени триаголници, црвени квадрати, сини точки, мали сонца...

Некоја жена седи до мене, под трпезариската маса сум, се обидува до ме допре, но не ѝ давам. По еден час ме извлекува од таму. Го гледам лицето на една пријателка на татко ми. Не ѝ верувам. Не верувам никому. Нејзиното лице се затемнува и исчезнува во низа безлични ликови на жени од кои ни едната не е таа. Мојата мајка.

Кагарој се ойвора. Детето ги крева рацете високо, а повредената нога ја свиткува во коленото, стоејќи на другата нога во позата „ударот на штркот“. Музиката е драматична. Судијата означува почеток. Кој го добие поенот е победник. Мускулестиот насилник од којшто детето бегаше целиот филм тргнува неминовно и незапирливо како силата на злото откорната од природата кон ненадејниот херој олицетворен во кршливото и слабо тело кое се воздигнува над себеси, над болката, над шансите - и победува. Моето друштво е екстатично.

Ја отвораме вратата, оставајќи го плакатот *Карате Киг*⁶ зад нас, и исполнети со силата на ударот на штркот, поминуваме покрај масата за билјард и детските цртежи закачени на паноата во Месната заедница во општината Стари Град, улица „Лезо Перера“. Погледите фрчат, опасноста нè демне сите, чекаме момент некој да нè погледне или предизвика - и тогаш се случува.

„Тепачка, тепачка!“ урлаат децата возбудено. Постарите се во првите редици, ние помалите се пробиваме низ турканицата и гледаме.

Филмот е готов и на неговото место стапува реалноста во која што детето, кое што иронично го нарекуваат Рамбо, збумбарува очигледно помало и видно исплашено дете и му ја расцепува главата. Во реалноста секогаш победуваат насилниците.

Ја отворам книгата со двајца каратисти во поза на борба на корицата и лого со стисната тупаница и вежбам. Ударот на штркот, одбрана на тигарот, поза на змејот... реалноста не е битна, нам децата ни се потребни соништата како што на возрасните им требаат парите. Уште испотен ја затворам книгата и ставам ка-

6 The Karate Kid (1984), американски филм во режија John G. Avildsen со Ralph Macchio во главната улога

сета во видео плеерот.

Сам сум, мојот најдобар другар, Харе, не е со мене на вообичаената викенд-доза на филмови.

Харе нема видео-плеер, ниту телевизор во боја. Кај него има стар црно-бел телевизор, но тој има родители. Двајца.

Филмот е на англиски, без превод, не ги разбирам зборовите, но ги знам сите извици и вербализации на духот и телото кои што значат чест, слобода, борба против неправдата, воздигнување над поразот - и ги разбирам, добро ги разбирам.

*Гнездојџо на змејојџи*⁷ ме маѓепсува со неговата музика која што на моменти ме потсетува на еден од моите омилен цртани филмови *Тарзан - кралот на џунџлајџа*⁸ и на неговиот извик од шпицата. Брус Ли вреска, скока и се бори со педесет противници, разоружувајќи ги сите, еден по еден. „Само нека ме нападнаат ако смеат,“ помислувам вртејќи ги нунчаките кои што ми ги подари другарот на татко ми, шампионот во карате.

„Брус Ли правел склекови на два прста,“ возбудено изјавува Веди, едно од децата од нашата улица.

„А кога тренирал, боксирал по бетон и шајки,“ додава Харе.

„И рацете си ги пикал во мраз и во струја,“ надополнува трет.

„И во струја,“ да не остане покус четврт.

„Така станувал посилен и се челичел,“ заклучуваме.

Соба за дежурни одделот за ОРЛ на државнајџа клиника Кошево. Седам на креветот. Татко ми излегува и

7 Enter the Dragon (1973), филм со боречки вештини од Хонг Конг во режија на Robert Clouse со Bruce Lee во главната улога

8 Tarzan, Lord of the Jungle (1976-1980), анимирана серија на Filmmation studio за CBS.

останувам сам. Моите нежни детски раце ги боцка тврдото маслинесто-зелено војничко ќебе. Ми пречи мојата нежност. До мене масичка, наткасна и на неа ламба. Се обидувам да ја вклучам, но не успевам. Се спуштам на подот и гледам внатре. Нема светилка.

„Што ако?...“ помислувам и веднаш знам што треба да направам. Духот на Брус Ли ме обзема и без двоумение го пикам прстот во грлото од ламбата. Силен шок ми ја протресува раката и нагло се повлекувам назад на креветот. Татко ми влегува со една медицинска сестра и ме претставува.

„Ова е син ми,“ вели, не ни погледнувајќи ме, а девојката се насмевнува додека јас се обидувам да ја скријам болката. Муабетот продолжува помеѓу нив двајцата и не ме забележуваат повеќе. Си ги тријам рацете зад грб прашувајќи се дали ќе забележаа да лежев мртов таму.

Главниот актер од нашата омилена акциона серија *На џајна задача*⁹ загина на снимање. Носечката песна *Holding Up for a Hero* сепак останува, а нов херој игра на платното. Уште рано во животот сфаќам дека никој не е незаменлив.

„Ако сè поминува, зошто тогаш да се радувам на убавите моменти?“ го прашувам татко ми, а тој, зафатен со дупчење на една од коските кои што ги чува во тегли со формалин во плакарот од мојата детска соба, и магацин воедно, не ми обрнува внимание. Алатката со електромотор која што сам си ја имаше направено пишти како забарска дупчалка. На неговата посветеност на докторатот по медицина ѝ нема преседан. Мојата верзија на стравот од смртта се повеќе се вкоренува во

⁹ Cover Up (1984-1985), американска акциона серија креирана од Glen A. Larson, со Jennifer O'Neill и Jon-Erik Hexum (подоцна Antony Hamilton) во главната улога.

мене како чувство на бесмисленост од минливоста. Тоа е проблем којшто нема решение. Фатен во недоумица дознавам дека баба ми е болна. Ќе помине?

Дейска соба. Сам. Си играм со еден мал црвен готвач од гума. Го викам со измислено име, Чинго. Иако е направен од гума и не е поголем од пет сантиметри, за мене готвачот е реален. Ми кажува за неговите авантури од непознатите земји и далечните континенти.

„Еднаш ме фатија домородци. Ме заробија и ме пикнаа во казан со врела вода,“ Го слушаме внимателно со еден каубој со шапка на коњ, со Штрумфот Сезнајко¹⁰ и едно зелено војниче.

„Домородците знаат да бидат сурови,“ се согласува каубојот, а јас потврдувам со главата.

„Успеав да избегам,“ продолжува готвачот, „но кожата ми остана црвена од врелата вода,“ завршува и сите се смееме. Сепак, сите играчки и сите приказни на светов не можат да ме задржат во затворот на домот.

Надвор е слободата, царството на другарството, нескротливата игра, трчањето, паѓањето, лижењето на раните и солениот вкус на крвта, кинењето на коричката пред да заздравува и целиот процес одново - сето тоа е живот, а во мојот дом нема живот откако баба ми е во болница. Сами сме со играчките.

И ете го татко ми, повторно работи нешто, овој пат занаетчиски работи на балконот којшто го има претворено во работилница. Ме испрашува за на училиште, помеѓу купишта алати, струганици и машини, а јас скришум читам, цела лекција, а потоа нечујно се извлекувам и се сместувам крај нашиот телевизор марка „Грундиг“.

10 De Smurfen (1981-1989), белгиско-американска анимирана серија.

Го даваат *Полициска академија*¹¹, приказна за смотаните полицајци кои сервираат слика за едни симпатични и неформални припадници на законските органи. Се смеам гласно, без да сакам. Телевизорот е изгаснат. Лагата продолжува.

Во истата работилница сум, но овој пат со дедо ми, којшто со волшебни движења на рацете како мајстор дрво делкач од една скршена рачка од чекан и парче дрво, со шрафови за нишан и окинувач, ми прави митралез. Подоцна во игра го вртам митралезот и се удирам силно по главата. Бројам ѕвезди, токму како на цртан филм. *Зайтемнување*.

Тесна, ѝемна соба. „Сакаш проповед или колан?“ ме прашува татко ми, секако не алудирајќи на религиозното значење на зборот, туку на начинот на којшто неговиот авторитет се поставува над мојата кршлива детска психа со мудри мисли и поуки за животот.

И пази ако не слушаш! Веднаш ќе бидеш казнет со поправно плескање по главата, не пресилно, но сосема доволно да ја здоболи глупавата глава однатре. Тоа се случило многу пати досега, особено во ситуација на неделен семеен ручек, да им ја покаже јасно мојата подредена положба на сите собрани. Но, денес не е недела и не ми е понудено поправно плескање по тилот како опција.

„Колан,“ му кажувам како од пушка, без трошка двоумење и со мало прчење на усните, нешто што секогаш го правам кога длабоко размислувам за нешто или се бунтувам. Јасно е дека ќе боли, јасно како ден, но ако треба да трпам болка за што побрзо да се најдам на улицата и на слатката слобода, тогаш немам дилеми.

¹¹ Police Academy (1984), американска комедија режирана од Hugh Wilson, дел од серијата седум филмови (1984-1994).

Кога во следниот момент коланот го пара воздухот произведувајќи звук на шиштење и завршува врз мојот задник со невидена јачина, навистина доживувам вистинско религиозно покајание.

Што ли размислува таткото којшто го гледа насолзеното дете кое излегува од неговата соба без збор чекајќи си го газот и по неколку секунди, кога детето ги облекува патиките, тој веќе назира заборав на детското лице. Отклучувањето на бравата, отворањето на вратата и полетноста на чекорот на детето сведочат за поразот на таткото.

„Го гледаше ли *Исѝребувачи на духови*?“¹² ме пречекува Харе со неговата вообичаена заразна насмевка на лицето.

„Да!“ се согласувам и заедно ја пееме носечката мелодија од филмот. Секако дека сум го гледал и секако дека знакчето со пречкртано духче од филмот засекогаш се врежа во мојата потсвест исто толку длабоко колку правилото „не јади после дванаесет часот по полноќ“ од филмот *Гремлини*¹³, една поинаква психоделична верзија на *Пејџелашка*¹⁴ во која што симпатичните Могваи се претвораат во страшни монструми. Хорор-комедиите се како да јадеш шеќерна волна од која од устата ти тече крв. Страшно.

Во собата на баба ми и дедо ми. Таа е во болница, дедо ми гледа телевизија во дневната соба. Лежам сам, но не

12 *Ghostbusters* (1984), американска хорор-комедија, режирана од Ivan Reitman, сценарио и главни улоги на Dan Aykroyd и Harold Ramis, со Bill Murray.

13 *Gremlins* (1984), американска хорор-комедија режирана од Joe Dante со Zach Galligan и Phoebe Cates во главната улога.

14 *Cinderella* (1950), американски анимиран музички филм продуциран од Walt Disney.

можам да заспијам. Огледалото за шминкање ме плаши. Во темницата скриените нешта во плакарот едвај чекаат да излезат. Од дневната соба се слушаат реплики и извици од филмот *Давиџел ѝроџив давиџел*¹⁵, од којшто избегав. Филмот е стварност, ми се чини, реален на поинаков начин, но сепак опиплив.

Не сум подготвен за темнините на човечката психа, моите кошмари за вештерката која што ме брка повторно се будат, хаосот и злото сакаат да ме голтнат. Черепите и коските во формалин во собата која што е до спалната воопшто не помагаат во целата работа.

Мојата соба. Го гледам татко ми како напорно работи врз коските кои што некогаш биле исполнети со живот и се прашувам, како тој не се плаши?

„Затоа што е посветен на работата!“ заклучувам. „И јас ќе се посветам на науката еден ден, ќе бидам научник и ќе создадам нешто што ќе го смени светот!“ помислувам.

Исџовремено - светот безгрижно „пуска“ на звуците од филмот *Фуџлуз*¹⁶.

¹⁵ *Davitelj protiv davitelja* (1984), југословенски филм со елементи на комедија и хорор, во режија на Slobodan Šijan со Taško Načić во главната улога.

¹⁶ *Footloose* (1984), американска музичка драма film режирана од Herbert Ross со Kevin Bacon во главната улога.

X

„Toby... Who the f**k is Toby?“ му ја кажувам на Владо редовната шега со која што се поздравуваме, а тој се смее. Муабетот за песната *Like a Virgin* од филмот *Касијски кучиња*¹²⁹ станува култен, како и режисерот Тарантино омилен за моето друштво и за многу други млади. Насилството е насекаде околу нас, и можеби затоа Тарантино резонира толку длабоко во нас. Нескротливиот виор на војната, стравот, неизвесноста оди добро со култните реплики и откачените приказни.

„Тепај ме Тоби,“ ја модифицира репликата Владо кога му раскажувам за моите несреќни платонски љубови, и во право е. Неговата кујничка на петтиот кат од сивата зграда спроти хотелот „Карпош“ слушнала премногу такви приказни.

Заминувам. Владо останува сам во кујничката, Му се пријаднува. Вади леб од шпајзот и го става на масата. Корне парче. Размислува за Тарантино. Корне друго парче од лебот. Размислува за книгата на Шоптрајанов по хемија и за тоа колку го нервира неговиот пристап кон средношколците кои ги третира како основци. Лапа следно парче леб. Размислува за животот, иднината, девојките и науката. Од ден за ден...

¹²⁹ *Reservoir Dogs* (1992), американски нео-ноар криминалистички трилер во режија на Quentin Tarantino со Harvey Keitel, Tim Roth и Michael Madsen.

*Деној на мрмојој*¹³⁰. Секој ден е ист на претходниот. Нашата домашна зона на самракот е слична на ова. Овој филм станува еден од моите омилен. Сè во него е така како што треба. Приказната, пораката, развојот на дејствието. Крајот е совршено холивудски, но што има врска, го пиеме медот од филмот, а киселината секако ни ја дава животот.

„Каде е лебот?“ го прашува мајка му Владо. Тој уште не е расонет.

„Не знам,“ одговара.

„Како не знаеш? Некој го изел. Вчера пред легнување имаше цел леб. Само ти беше во трпезаријата.“

„Врска нема.“

„Не е можно да си изел цел леб, а да не знаеш дека си го изел.“ Расправијата продолжува, а Владо ми го раскажува ова со смеа. Мајка му на Владо можеби не знае, но јас знам - можно е.

Ако е можно Јасер Арафат и Јицак Рабин да се помират, *и сè е можно*¹³¹! Ни се чини неразбирливо два народи кои се толку блиски по изглед, обичаи, култура и светско наследство толку да се разликуваат. Се работи за една мала „ситница“ - религијата. Блискиот Исток. Балканот.

Иста работа. Јасер Арафат има шаховница на главата, Хрватите на знамето. Србите се Израелци во случајов, или обратно? Секој може да се најде во околности кои што ќе му го сменат животот и ќе го стават на грешната страна. *Шиндлеровиот лист*¹³².

130 Groundhog Day (1993), американска фантазија и комедија во режија на Harold Ramis со Bill Murray и Andie MacDowell.

131 Алузија на слоган за Скопско пиво, „Скопско, и сè е можно“.

132 Schindler's List (1993), американска епска историска драма, во режија на Steven Spielberg со Liam Neeson, Ralph Fiennes и Ben Kingsley.

Да се биде поинаков е најопасното нешто во земјите на поранешна Југославија. Филмот *Конусовци*¹³³ на хумористичен начин ни дава визија за тоа со какви проблеми можеш да се соочиш заради тоа. Цевка од правосмукалка во устата.

Правам звуци од диџериду со цевката од правосмукалката. Абориџините биле жртва на етничко чистење, одземање земја, достоинство и живот. Индијанците. Курдите. Ерменците... листата оди во бескрај.

„Пукај, пукај,“ му викам на Владо, а тој стиска на „ctrl“ копчето од тастатурата, колку што побрзо може, додека јас возам низ тесните ходници од играта *Волфенштајн 3Д*.¹³⁴ Со секое вртење по ходниците ни се завртува во главата, а по час-два ни се повраќа. Го тепаме Хитлер и ставаме крај на неговата желба за светска доминација.

Свејска маја во сложувалка најојдена во ЛСД!

„Сакаш да леташ? Избери земја.“

„Жити се, само не ми ја давај Северна Ирска. Не сакам лош трип!“ вели главниот лик во *Во името на татко*¹³⁵.

Кој ја сака Босна? Нашите различни, а исти, народи во осумдесеттите беа здружени под сликата на Тито над таблата во училниците, неговите налепници беа врз нашите фрижидери и машини за шиене по домовите, сините капчиња со црвени петокраки и црвени марами за празниците или сините работнички уни-

¹³³ Coneheads (1993), американска научно-фантастична комедијана Steve Barron со Dan Aykroyd, Jane Curtin и Michelle Burke.

¹³⁴ Wolfenstein 3D (1992), видео игра со пукање во прво лице на id Software издадена од Apogee Software.

¹³⁵ In the Name of the Father (1993), ирско-британско-американска биографска судска драма режирана од Jim Sheridan со Daniel Day-Lewis, Pete Postlethwaite и Emma Thompson во главните улоги.

форми за на училиште. Тито беше нашиот прв поп-идол пред тоа да стане Лепа Брена, но југословенскиот пан-културализам не ни бранеше подеднакво да ги сакаме и Џеки Чен, Рамбо, Сандокан, или Тарзан, како и Нехру или Насер, гибаница, балкава или Кока-Кола. Какви времиња!

Во деведесеттите сме и оние кои не веруваат во насилство остануваат без идеологија, но добиваат нови идоли. Време на парадокси. Луѓето се плашат од различноста и се групираат во глутници. Понекогаш тие глутници се делат, па формираат нови. Словачка и Чешка се одделуваат без проблеми и ни даваат лекција како се прави тоа на европски начин. Европа, од друга страна се обединува со Договорот од Маастрихт. Раздели за да споиш, на Европски начин. Ние жртви, тие херои.

Канал 103. Музички херои. *The Disposable Heroes of Hiphoprisy* соработуваат со Вилијам Бароуз на албумот *Spare Ass Annie and Other Tales*. Каков придонес за светската култура!

Но, ние сме Балканци и заслужни за единствениот интернационален термин инспириран од нас - *балканизација*. После нашиот, пардон словенечкиот, ајвар тоа е нашиот најголем придонес за светската цивилизација. Алелуја!

Сепак, го имаме *Тетовирање*¹³⁶. Последен македонски филм пред осамостојувањето. Прв македонски филм за мене. Жестоко.

„Признај, пизда ти матерна, признај!“

Паркчејџо ѝрег „Дом на АРМ“. Дремам на една од клу-

¹³⁶ Тетовирање (1991), македонски филм-драма од 1991 година, режиран од Столе Попов, со Столе Аранѓеловиќ, Мето Јовановски, Кирил Поп-Христов во главните улоги

пите и шмекам женски додека чекам да дојде времето за филмот. „Кино Култура“. Четири ленти во боја кои што висат над нас како некоја свездена патека кон магичниот свет на филмот. Порано се викало „Уранија“. Пред влезот плакат зад стаклото. *Македонска саџа*¹³⁷. Повторно религија, повторно трагедија. Забранети љубови. До кога? Сакаме да одиме напред, да не се вртиме кон тоа кој кому што направил. Во „Вардар 1“ и „Вардар 2“ американизацијата започнува. Подгответе се!

*Г-ѓа Дауџфаер*¹³⁸ е холивудско срање. Не можам да замислам татко кој би поминал толку маки за да биде со сопствените деца. Татко ми не би кренал слушалка, а не да се облече како старица и секој ден да глуми бибиситерка за сестра ми и за мене.

Пирајски фаќаме MTV. Вла ми ја раскажува епизодата во која *Бивис и Бајтхег*¹³⁹ завршуваат во затвор, а затвореникот има тетоважа со Iron Maiden. „Maiden Rules!“ и „Not a prisoner I'm a free man“ од песната *The Prisoner* на Iron Maiden. Откачени и глупави. Наликуваме по малку на нив. Млади и глупави.

Затвор. Реалност. Единственото нешто што нè ослободува од чувството на затвор кое постојано нè прогонува се филмовите. *Вжешџени џлави! Вџор гел*¹⁴⁰ совршено се вклопува во таа идеја. Што добиваш ако

137 Македонска сага (1993), македонски игран филм по сценарио и режија на Бранко Гапо. Во главни улоги: Кирил Поп Христов, Мето Јовановски, Владо Јовановски и др.

138 Mrs. Doubtfire (1993), американска комедија-драма во режија на Chris Columbus со Robin Williams во главната улога.

139 Beavis and Butt-Head (1993–2011), американска анимирана серија за возрасни на Mike Judge.

140 Hot Shots! Part Deux (1993), комедија и пародија на Jim Abrahams, со Charlie Sheen, Lloyd Bridges и Valeria Golino.

измешаш *Војна на ѕвездиџе*¹⁴¹ со *Рамбо*, и Садам Хусеин со пудлица? Смеата ни го осветлува патот.

На ТВ се дава нова детска серија. *Дајџе музика*¹⁴². Станува хит. „Зелката има кошули триста.“ Се фурам на панк-рок и мразам музика за деца колку што мразам и деца кои пеат. *Зайемнување*.

Катастрофа. Палер паѓа. Авиоимпекс паѓа. Македонија паѓа. ФИРОМ.

Другар од средно го слуша албумот *Арханџел 2* до забегување. Омилена му е *Милион долари*, Вла се пали на *Сенишџе*, а јас на *Војна*... музиката нè дефинира како карактери, она што го сакаме, она од што се плашиме.

XI

Дискотеките се *ин*. Моите другари од средно кинат во кремаџиската *Койакабана до МНТ*. Ние со Владо ја викаме *Треска на сабойнаџа вечер*¹⁴³, според вечно популарниот филм којшто го даваа секој викенд на *MTV*, во пар со *Брилијанџин*¹⁴⁴.

141 *Star Wars* (1977-), американска епска научна фантастика креирана од George Lucas.

142 *Дајте музика* (1993), македонска музичка серија за деца која се прикажуваше на Македонската телевизија во режија на Лазар Паковски.

143 *Saturday Night Fever* (1977), филм со танцување во режија на John Badham со John Travolta, Karen Lynn Gorney и Donna Pescow во главните улоги.

144 *Grease* (1978), американска музичка романтична комедија во режија на Randal Kleiser со John Travolta и Olivia Newton-John.

БЕЛЕШКА ЗА ДЕЛОТО

Берт Стајн повторно ги разбива конвенционалните методи на раскажување! Роман пишуван како сценарио или сценарио пишувано како роман?

Ова е второ дело на Берт Стајн, и на некој начин продолжение, или паралелен универзум на тој прикажан во првиот роман, „3 минути и 53 секунди.“

Протагонистот влегува во „филм,“ а филмот ја следи неговата приказна. Овој анти-херој на пат да стане човек од крв и месо во потрага по самоосознавањето се сретнува со некои од клучните приказни од светот на филмот, анимацијата и визуелната уметност и ги филтрира низ сопственото искуство во една калеидоскопска слика која што ни ја прикажува на начин на којшто само Берт Стајн знае.

Животот е еден нискобуџетен филм!

CIP - Каталогизација во публикација; Национална и
универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

821.163.3-31

СТАЈН, Берт

1 час и 30 минути : интимна историја на филмот од 1984 до 2004
година / Берт Стајн. - Скопје : Готен, 2016 - 208 стр. ; 20 см

ISBN 978-608-4625-66-7

COBISS.MK-ID 100895754

**„Животот е еден
нискобуџетен филм!“**

